

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης: Έρευνα, Θεωρία και Πράξη

Ενότητα 6: Η έρευνα της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης
(με παραδείγματα)

6.1: Πεδίο, ερευνητικές τεχνικές και μέθοδοι ανάλυσης

Κυριάκος Μπονίδης
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η Έρευνα

- Η έρευνα της κριτικής Εκπαίδευσης της Ειρήνης είναι κριτική-χειραφετητική και μετασχηματιστική.

Κριτική Χειραφετητική Έρευνα (1/2)

Αντικείμενό της αποτελεί η **άμεση, η δομική και η πολιτισμική βία** στους πόρους και στις πρακτικές των θεσμών που προσφέρουν αγωγή και εκπαίδευση, π.χ.

- Η οργάνωση των θεσμών αυτών και οι σχέσεις εξουσίας.
- Η διοίκηση της εκπαίδευσης.
- Οι ιεραρχημένες σχέσεις γονέων-παιδιών, διεύθυνσης-εκπαιδευτικών-μαθητών και μαθητριών.
- Οι διακρίσεις σε βάρος μαθητών και μαθητριών που προέρχονται από ορισμένες κοινωνικές ομάδες και η διαπολιτισμικότητα.
- Η ενδοσχολική προσωπική βία (bullying).

Κριτική Χειραφετητική Έρευνα (2/2)

- Τα προγράμματα σπουδών.
- Τα περιεχόμενα διδασκαλίας και μάθησης.
- Οι μορφές και οι μέθοδοι της αγωγής και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Ο έλεγχος και η αξιολόγηση.
- Η πειθαρχία.
- Οι ποινές.
- Η σχολική ζωή.

Ποιοτική και ποσοτική έρευνα: συγκριτική αντιπαραβολή ερευνητικών τεχνικών και μεθόδων (1/2)

Τεχνικές συλλογής δεδομένων στην ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- Μελέτη περίπτωσης
- Βιογραφική μέθοδος
- Ποιοτική συνέντευξη (μη δομημένη, συζήτηση)
- Ομάδες συζήτησης/εστίασης
- Συμμετοχική παρατήρηση
- Έρευνα δράσης

Τεχνικές συλλογής δεδομένων στην ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- Πείραμα
- Ερωτηματολόγιο (κλειστό)
- Συνέντευξη (δομημένη)
- Παρατήρηση (με δομημένο όργανο)

Ποιοτική και ποσοτική έρευνα: συγκριτική αντιπαραβολή ερευνητικών τεχνικών και μεθόδων (2/2)

Μέθοδοι ανάλυσης στην ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- Ερμηνευτική μέθοδος
- Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου
- (Κριτική) Ανάλυση Λόγου
- Σημειωτική Ανάλυση
- Κοινωνική Σημειωτική, «Γραμματική» του Οπτικού Σχεδιασμού.

Μέθοδοι ανάλυσης στην ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- Στατιστικές Αναλύσεις π.χ. στο SPSS
- Ποσοτική Ανάλυση Περιεχομένου

Ιδεολογική κριτική ως μια στοχαστική πρακτική

Επίπεδα ανάλυσης (Habermas 1968):

- Περιγραφή και ερμηνεία της υφιστάμενης κατάστασης.
- Κριτική αποτίμηση της κατάστασης αυτής (ανάλυση των αιτιών, των σκοπών, των συμφερόντων-ιδεολογιών και της νομιμότητά τους).
- Σχεδιασμός ενός πολιτικού προγράμματος που θα επιφέρει την αλλαγή.
- Αποτίμηση των επιδόσεων της κοινωνικής κατάστασης στην πράξη.

Ιδεολογικοκριτική ανάλυση

- Κατά την ανάλυση των προδιαγραφών ο αναγνώστης/τρια – ερευνητής/τρια επιχειρεί, μέσα από μια σειρά ερωτημάτων αναφορικά με τη δημιουργία της «ψευδούς συνείδησης» –και με τη βασική θέση ότι η τελευταία δε συνιστά ατομικό λάθος, αλλά είναι δημιούργημα των κοινωνικοοικονομικών σχέσεων και διαδικασιών- την αποκάλυψη των κυρίαρχων κοινωνικών ομάδων και των συγκεκριμένων συμφερόντων τους που οι ιδεολογίες των κειμένων που αναλύει εξυπηρετούν, την κατάδειξη του τρόπου με τον οποίο αυτές, αφενός, ισχυροποιούν και νομιμοποιούν τις υπάρχουσες δομές εξουσίας και διαχέονται από τις κυρίαρχες κοινωνικές δομές, και, αφετέρου, της πρόσληψής τους ως αληθών από τους καταπιεσμένους, με στόχο τον αυτοπροσδιορισμό των τελευταίων και τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας.

Η ιδεολογικοκριτική διαδικασία (1/4)

A) Ο/η ερευνητής/ερευνήτρια εξετάζει την «αλήθεια» που παρουσιάζεται:

1) Καταγράφει το περιεχόμενο των κειμένων που αναλύει σε σχέση με το θέμα που μελετά.

Η ιδεολογικοκριτική διαδικασία (2/4)

2) Μελετά τη δημιουργία/ιστορία των ιδεολογιών.

- Στο πλαίσιο αυτό επιχειρεί να αποκαλύψει τα ακόλουθα «λάθη»:
 - *Τις ερμηνείες που παρουσιάζονται ως γεγονότα.*
 - *Τις αξίες που αποδίδονται σε γεγονότα, πρόσωπα και πράγματα ως φυσικές ιδιότητές τους.*
 - *Τις ιδέες που εμφανίζονται να λειτουργούν ανεξάρτητες από τα πράγματα.*
 - *Τις δηλώσεις που εκκινούν από λαθεμένη αφετηρία.*
 - *Το φαύλο κύκλο, τους αναπόδεικτους, δηλαδή, όρους που καθίστανται αποδεικτοί.*

Η ιδεολογικοκριτική διαδικασία (3/4)

- *Τα εσφαλμένα συμπεράσματα.*
- *Τις θέσεις που παρουσιάζονται ως φύσει δεδομένες.*
- *Την καταδίκη του μη επιθυμητού ή τη θεώρησή του ως λάθος μέσω ηθικής κρίσης (κακός, επιβλαβής).*

Η ιδεολογικοκριτική διαδικασία (4/4)

B) Ελέγχει μέσω μιας κοινωνιολογικής κριτικής τα εξής σημεία:

- 1) Τα ενδιαφέροντα κρύβονται πίσω από τις ιδεολογίες.
- 2) Την απόκλιση/διαφορά που υφίσταται μεταξύ των δηλώσεων στα κείμενα που αναλύει και της συμπεριφοράς των φορέων της ιδεολογίας.
- 3) Τις αντιφάσεις μεταξύ των ιδεολογικών δηλώσεων.
- 4) Τις φανερές και κρυφές συνέπειες των δηλώσεων.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

- Habermas, J. (1968). *Strukturwandel der Öffentlichkeit*. Darmstadt und Neuwied: Luchterhand.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κυριάκος Μπονίδης.
«Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης: Έρευνα, Θεωρία και Πράξη. Η έρευνα της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης: Πεδίο, ερευνητικές τεχνικές και μέθοδοι ανάλυσης». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS325/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Κοντοβά

Θεσσαλονίκη, Ακαδημαϊκό έτος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.